

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków dnia 26 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Żukowski

Protokolant: starszy protokolant Marzena Stępkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 września 2016 r. w Krakowie

sprawy z powództwa Z. Z.

przeciwko E. Z.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej E. Z. na rzecz powoda Z. Z. kwotę 650.000 (słownie: sześćset pięćdziesiąt) złotych,

II. zasądza od pozwanej E. Z. na rzecz powoda Z. Z. kwotę 8856 (słownie: osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania,

III. nakazuje ściągnąć od pozwanej E. Z. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 32.500 (słownie: trzydzieści dwa tysiące pięćset) złotych tytułem opłaty od pozwu, od której powód został zwolniony.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 grudnia 2014 r. (sprecyzowanym pismem z dnia 5 lutego 2015 r., k. 42) powód Z. Z. wniósł o nakazanie pozwanej E. Z. złożenie oświadczenia woli o przeniesieniu własności nieruchomości lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w K. lub zapłaty kwoty 650 000 zł, stanowiącej korzyść jaką pozwana uzyskała ze sprzedaży przedmiotowej nieruchomości.

W uzasadnieniu wskazał, że pozwana będąc w związku małżeńskim z powodem na podstawie umowy darowizny otrzymała lokal przy ul. (...) w K.. W umie darowizny ustanowiono nieodpłatną służebność osobistą mieszkania na rzecz powoda. Następnie pozwana sprzedała lokal, zaś za otrzymaną cenę zakupiła na nazwisko swojej matki dom w Z.. Po wprowadzeniu się do domu w Z. pozwana w zły sposób traktowała powoda. W konsekwencji powód opuścił dom w Z.. Powód jest w podeszłym wieku, pozostaje w złej sytuacji zdrowotnej i finansowej oraz jest zmuszony zamieszkiwać u znajomych. Nadto powód podał, że do momentu dokonania darowizny utrzymywał w całości dom oraz wspierał finansowo córkę pozwanej z pierwszego małżeństwa. Powód złożył oświadczenie o odwołaniu darowizny.

Pismem z dnia 13 maja 2015 r. ograniczono żądanie pozwu do żądania zapłaty kwoty 650 000 zł (k. 81) i w konsekwencji postępowanie w zakresie dotyczącym żądania złożenia oświadczenia woli umorzono postanowieniem z dnia 27 maja 2015 r. (k. 83).

W złożonej w dniu 3 lipca 2015 r. odpowiedzi na pozew pozwana E. Z. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu wskazała, że nie zachodzi przesłanka rażącej niewdzięczności, która mogłaby być podstawą złożenia oświadczenia o jej odwołaniu. Pozwana podniosła, że umowa darowizny została zawarta w celu udaremnienia

egzekucji należnych od niego świadczeń wobec wierzycieli. Dalej podała, że nie miała świadomości ogromnego zadłużenia powoda. Między stronami toczy się postępowanie rozwodowe, zaś powód znęcał się na pozwaną psychicznie i fizycznie, wszczynając awantury oraz przejawiając agresję. Pozwana oświadczyła, że środki uzyskane ze sprzedaży lokalu w K. zostały przekazane powodowi. Po sprzedaży strony zamieszkały w domu w Z., będącym własnością matki pozwanej. Dom w Z. został nabyty ze środków matki pozwanej. W marcu 2014 r. podczas awantury, powód dotkliwie pobił pozwaną, po czym uciekł z domu. Następnie powódka zmieniła zamki w domu. Zachowanie powoda spowodowało znaczne pogorszenie stanu zdrowia pozwanej. Pozwana wskazała, że została porzucona przez męża, który opuścił ją w bardzo trudnym momencie życia, podczas gdy ona nigdy nie odmawiała mu wsparcia i pomocy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony przed zawarciem małżeństwa zawarły w dniu 16 listopada 2000 r. umowę majątkową małżeńską o ustanowieniu rozdzielności majątkowej w stosunku do całego majątku nabytego w czasie małżeństwa niezależnie od tytułu prawnego pod jakim zostanie nabyty.

Dowód: akt notarialny umowy majątkowej małżeńskiej z dnia 16 listopada 2000 r., Rep. (...) (k. 13).

W trakcie trwania małżeństwa powód nie zachowywał się w sposób niewłaściwy względem pozwanej w postaci stałego przejawiania aktów przemocy fizycznej czy psychicznego znęcania się nad pozwaną. Miały natomiast miejsce między stronami sprzeczki i nieporozumienia.

Dowód: zeznania świadka J. L. (k. 170), zeznania świadka B. G. (k. 170 – 171), częściowo zeznania świadka J. G. (k. 171 – 172), zeznania świadka A. R., k. 232, zeznania świadka M. L., k. 172-173, zeznania świadka R. K., k. 172, częściowo zeznania świadka S. Ł., k. 171-172, częściowo zeznania świadka A. L., k. 173, częściowo zeznania świadka P. L., k. 173-174, częściowo zeznania świadka I. S., k.174, zeznania powoda, k. 258-259, częściowo zeznania pozwanej, k. 259.

W trakcie trwania małżeństwa stron miały miejsce kilkakrotnie zaśląbnięcia pozwanej.

Dowód: dokumentacja medyczna, k. 118-127, 129-131

Umową darowizny z dnia 8 lipca 2013 r. powód Z. Z. darował pozwaną E. Z. nieruchomość lokalową ze związanymi z tym lokalem innymi prawami, położoną w K. przy ul. (...), objętą księgą wieczystą Kw nr (...), o powierzchni użytkowej 129,50 m² wraz z przynależną do tego lokalu piwnicą o powierzchni 22,90 m². Na polecenie darczyńcy E. Z. ustanowiła nieodpłatnie na rzecz swojego męża Z. Z. dożywotnią, nieodpłatną służebność osobistą mieszkania w przedmiotowym lokalu.

Dowód: akt notarialny umowy darowizny z dnia 8 lipca 2013 r., Rep. (...) (k. 11 – 12).

Powód i pozwana planowali akt darowizny na rzecz pozwanej z uwagi na problemy finansowe, aby następnie sprzedać lokal przy ul. (...) w K.. Pozyskane środki ze sprzedaży nieruchomości lokalowej mieli przeznaczyć na zakup nowego domu. Pozwana miała dokonać zakupu domu, w którym strony miały wspólnie zamieszkiwać.

Dowód: zeznania świadka A. C. (k. 170), zeznania świadka J. L. (k. 170), zeznania świadka B. G. (k. 170 – 171) i częściowo zeznania świadka I. S., k. 174, zeznania powoda, k. 258-259.

Przedmiotowa nieruchomość została zbyta przez pozwaną na rzecz P. P. za kwotę 650 000 zł na podstawie umowy sprzedaży z dnia 22 listopada 2013 r. Jednocześnie w akcie notarialnym powód zrzekł się ustanowionej na tej nieruchomości na jego rzecz dożywotniej, nieodpłatnej służebności osobistej mieszkania i wyraził zgodę na wykreślenie tego prawa z księgi wieczystej.

Dowód: odpisy księgi wieczystej nr (...) (k. 44 – 53; 65 – 76), akt notarialny umowy sprzedaży z dnia 22 listopada 2013 r., Rep. (...) (k. 108 – 111).

Pozwana w dniu 22 listopada 2013 r. wpłaciła na rachunek bankowy w (...) Bank (...) S.A. kwotę 650 000 zł. Następnie kwota została przelana na rachunek oszczędnościowy, z którego wskazaną kwotę wypłacono w dniu 27 listopada 2013 r. Pozwana awizowała wypłaty z rachunku bankowego i w dniu 27 listopada 2013 r. odebrała kwotę 300 000 zł, a w dniu 29 listopada 2013 r. pobrała kwotę 350 000 zł.

Dowód: potwierdzenie wpłaty gotówkowej z dnia 22 listopada 2013 r. (k. 114), wyciąg z rachunku bankowego (...) Bank (...) S.A. (k. 14), potwierdzenia awizowania wypłaty z dnia 27 listopada 2013 r. (k. 112 – 113).

Umową z dnia 11 grudnia 2013 r. J. i P. K. sprzedali J. G. (matce pozwanej) nieruchomość położoną w Z., stanowiącą działkę (...) obszaru 162 m² wraz z segmentem mieszkalnym oznaczonym numerem porządkowym 17 przy ul. (...) w Z. za łączną kwotę 550 000 zł. Nadto J. G. oświadczyła, że w tym dniu wpłaciła na konto depozytowe kancelarii notarialnej kwotę 550 000 zł z przeznaczeniem na zapłatę ceny sprzedaży za przedmiotową nieruchomość, zaś przyjęcie kwoty zostało potwierdzone przez notariusza.

Dowód: akt notarialny umowy sprzedaży oraz protokół wypłaty pieniędzy z depozytu, Rep. (...) (k. 98 – 107), zeznania świadka E. P., k. 221, zeznania świadka W. G., k. 221-222.

W dniu 11 grudnia 2013 r. zawarto przedwstępna umowę sprzedaży, na mocy której J. G. zobowiązała się sprzedać pozwanej E. Z. nieruchomość położoną w Z., stanowiącą działkę (...) obszaru 162 m² wraz z segmentem mieszkalnym oznaczonym numerem porządkowym 17 przy ul. (...) w Z., za cenę w kwocie 650.000 zł, a E. Z. nieruchomość tą miała kupić. J. G. potwierdziła odbiór od E. Z. kwoty 650.000 zł. (pkt VI umowy). Umowa przyrzeczona sprzedaży miała zostać zawarta w terminie ustalonym z kupującą, przy czym najdalej do 10 lat licząc od dnia dzisiejszego. Nadto E. Z. zobowiązała się, że w umowie przyrzeczonej sprzedaży ustanowi na rzecz swojego męża Z. Z. na przedmiotowej nieruchomości nieodpłatną i dożywotnią służebność mieszkania polegającą na prawie zamieszkiwania w całym budynku mieszkalnym.

Dowód: akt notarialny przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 11 grudnia 2013 r., Rep. (...) (k. 15 – 17).

Od momentu wprowadzenia się do domu w Z. pomiędzy stronami zaczęły się spory. W nocy z 9 na 10 marca 2014 r. doszło pomiędzy stronami do awantury i szarpaniny podczas której pozwana próbowała uniemożliwić wychodzącemu z domu powodowi zabranie przenośnego komputera. Powód opuścił dom w Z.. W związku ze zdarzeniem wezwano policję i pozwana zgłosiła pobicie przez powoda. Po incydencie wymieniono zamki w domu w Z.. Powód w obecności policji zabrał swoje rzeczy z domu. Pozwana i jej matka uniemożliwiły powodowi dalsze zamieszkiwanie w domu w Z.. Następnego dnia po zdarzeniu powódka zgłosiła się do lekarza na izbę przyjęć SP ZOZ MSW w K. gdzie stwierdzono u powódki powierzchowne urazy nadgarstka i ręki i stłuczenie kończyny górnej lewej. Postępowanie przygotowawcze z zawiadomienia powódki o popełnieniu przez pozwanego przestępstwa z dnia 207 § 1 k.c. zostało zawieszono postanowieniem z dnia 28 listopada 2014 r.

Dowód: częściowo zeznania świadka J. G. (k. 171 – 172), częściowo zeznania świadka A. L., k. 173, częściowo zeznania świadka P. L., k. 173-174, zeznania powoda, k. 258-259, częściowo zeznania pozwanej, k. 259, karta informacyjna, k. 132, odpis postanowienia, k. 134

Powód w dniu 31 marca 2014 r. złożył oświadczenie o odwołaniu darowizny nieruchomości lokalowej przy ul. (...) w K., uczynioną na rzecz pozwanej, jako powód podając rażącą niewdzięczność obdarowanej, która zbyła nieruchomość i wbrew swoim wcześniejszym zapowiedziom udaremniła możliwość zrealizowanie swojego zapewnienia w rozsądnym terminie oraz uniemożliwiła zamieszkiwania powoda w domu położonym w Z., pozbawiając powoda jako darczyńcę możliwości zamieszkiwania i środków na zapewnienie sobie lokalu. Oświadczenie zostało odebrane w dniu 9 kwietnia 2014 r. W oświadczeniu z dnia 8 sierpnia 2014 r. powód uzupełnił przyczyny odwołania darowizny, iż rażąca niewdzięczność obdarowanej polegała na celowym zbyciu darowanej nieruchomości przez obdarowaną, która uzyskane pieniądze przekazała matce na zakup nieruchomości w Z., pozbawiając darczyńcę możliwości zamieszkiwania w nabytej nieruchomości, pomimo zapewnień ustanowienia służebności mieszkania na jego rzecz.

Wraz z oświadczeniem powód skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty 650.000 zł tytułem zwrotu równowartości darowanego mieszkania w terminie 3 dni od daty doręczenia wezwania. Wezwanie doręczono pozwanej w dniu 8 października 2014 r.

Dowód: akt notarialny oświadczenia o odwołaniu darowizny z dnia 31 marca 2014 r., Rep. (...) (k. 25, 18 – 24), potwierdzenie nadania i odbioru korespondencji (k. 26 – 27), akt notarialny oświadczenia z dnia 8 sierpnia 2014 r., Rep. (...) (k. 26), wezwanie do zapłaty z dnia 9 września 2014 r. (k. 28), potwierdzenie nadania i odbioru korespondencji (k. 28 – 29).

Wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie Wydział II Karny z dnia 11 września 2015 r. warunkowo umorzono na okres próby wynoszący 2 lata postępowanie karne przeciwko oskarżonemu Z. Z. o to, że (I) udaremnił zaspokojenie swego wierzyciela (...) sp. z o.o. poprzez dokonanie darowizny stanowiącej jego własność lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w K. oraz poprzez sprzedaż stanowiącego jego własność samochodu; (II) przywłaszczył cudzą rzecz ruchomą w postaci samochodu.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie Wydział II Karny z dnia 11 września 2015 r., sygn. akt II K 309/15/N (k. 248 – 250).

Dnia 19 kwietnia 2016 r. na wniosek wierzyciela (...) sp. z o.o. w S. komornik sądowy zajął wynagrodzenie za pracę oraz wierzytelności zasiłku chorobowego pozwanej celem zaspokojenia należności w kwocie 1 565 486,49 zł i kosztów dodatkowych.

Dowód: zajęcie dokonane przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Mokotowa w W. M. O. z dnia 19 kwietnia 2016 r. (k. 246 – 247).

Ustalając stan faktyczny sprawy Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, których autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony.

Zeznania świadków A. C., J. L. i B. G., R. K. oraz A. R. Sąd ocenił jako jasne, logiczne, pozbawione cech konfabulacji, a przez to – w pełni wiarygodne. Wszyscy ci świadkowie są osobami obcymi w stosunku do stron i choć mają ogólną wiedzę o istnieniu konfliktu między nimi, to nie posiadają precyzyjnych informacji na temat jego szczegółów. Postawa świadków w trakcie składania zeznań wskazuje, iż zrelacjonowali przebieg znanych im wydarzeń obiektywnie i nie próbowali działać na korzyść którejkolwiek ze stron sporu.

Dał również sąd wiarę zeznaniom świadków E. P. i W. G., ale jedynie w zakresie w jakim świadkowie zeznali co do okoliczności transakcji sprzedaży mieszkania przy ul. (...) i nabycia domu w Z.. Nie dał natomiast sąd wiary zeznaniom tych świadków co do tego, co się stało z pieniędzmi uzyskanymi ze sprzedaży mieszkania przy ul. (...) oraz skąd pochodziły środki na zakup domu w Z., albowiem z zeznań świadków wynikało, że nie posiadają własnych informacji co do tych okoliczności, a jedynie opierają się na deklaracjach składanych przez strony i świadka J. G., a które to deklaracje nie musiały odzwierciedlać rzeczywistego stanu rzeczy. Natomiast okoliczność, że J. G. jeszcze przed darowizną mieszkania przy ul. (...) miała zlecić świadkom poszukiwanie domu do zakupu nie jest rozstrzygająca co do kwestii pochodzenia środków, za które nabycie domu ostatecznie nastąpiło.

Zeznaniom świadków S. Ł., I. S. i M. L. sąd dał wiarę co do okoliczności, że pomiędzy stronami miały miejsce nieprzyjemne incydenty i sprzeczki, albowiem zdarzenia takie miały miejsce w obecności świadków. Co do pozostałych okoliczności sąd nie dał wiary zeznaniom świadka S. Ł., albowiem opierają się one nie na własnych obserwacjach świadka lecz na informacjach uzyskiwanych pośrednio (w szczególności od samej pozwanej), a przez to cechujących się niższą wiarygodnością. Podobnie przedstawia się sytuacja w przypadku zeznań świadka M. P., która – jak wynika z samej treści zeznań – naozycznym świadkiem niewłaściwych zachowań powoda w stosunku do pozwanej nie była, a wiedzę o rzekomym znęcaniu się powoda nad pozwaną czerpała z relacji pozwanej.

Zeznaniom świadków A. L. i P. L. sąd dał wiarę co do okoliczności, że pomiędzy stronami miały miejsce sprzeczki i nieporozumienia. Nie dał sąd wiary zeznaniom świadków co do okoliczności, że stroną atakującą w tych sporach był

powód. Przeciwno wiarygodności zeznań świadków w tym zakresie przemawia okoliczność, że świadkowie są bliskimi krewnymi i powinowatymi pozwanej (córka i zięć pozwanej), a przez to z natury rzeczy w warunkach istniejącego konfliktu świadkowie wykazują tendencję do akcentowania negatywnych zachowań po stronie powoda. Z tych też względów do ocen świadków dotyczących zachowań stron należało podejść z daleko idącym krytycyzmem, weryfikując je w oparciu o zeznania pozostałych świadków, w szczególności niezwiązanych emocjonalnie jedną ze stron. Wersja przedstawiona przez świadków A. L. i P. L. nie jest natomiast spójna z wersją przedstawioną przez świadków A. C., J. L. i B. G., R. K. A. R. i M. L..

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka J. G. co do tego, że nie wie co się stało z pieniędzmi ze sprzedaży nieruchomości lokalowej w K. oraz co do okoliczności, że zakup domu w Z. nastąpił z należących do świadka środków przywiezionych z Ameryki. W toku postępowania twierdzeń tych nie poparto żadnymi innymi dowodami, a w szczególności nie wykazano jaką kwotę zebrała matka pozwanej przebywając w Stanach Zjednoczonych, żadnymi dokumentami nie poparto twierdzeń, że otrzymała 400 000 zł za błąd lekarski.

Ustalając stan faktyczny sąd z daleko idącym krytycyzmem podszedł do zeznań złożonych przez pozwaną. Podkreślić na wstępie należy, że w niniejszej sprawie pozwana nie przedstawiła żadnego obiektywnego dowodu na to, że środki na zakup domu w Z. rzeczywiście pochodziły od matki pozwanej. Poza zeznaniami matki pozwanej – które z uwagi na bliskie pokrewieństwo i relacje panujące z pozwaną, należy ocenić jako w wysokim stopniu subiektywne – brak jest jakiegokolwiek dowodu, że matka pozwanej była w posiadaniu takich środków. Trudno natomiast zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego przyjąć, że fakt otrzymania przez matkę pozwanej tak znacznej sumy, jakoby jako zadośćuczynienie, nie został w jakikolwiek sposób udokumentowany, w postaci chociażby pisemnej ugody przewidującej wypłatę takiego zadośćuczynienia. Niewiarygodne jest nadto aby przynajmniej przez krótki okres czasu tak znaczna kwota nie była przechowywana w banku, a z samych zeznań pozwanej (czas rozprawy 00:33:42) wynikać miałyby, że w związku z dokonywaniem płatności na zakup nieruchomości w Z. korzystano z usług banku. Jednak żadne dokumenty wykazujące fakt zdeponowania w banku tej kwoty przez matkę pozwanej nie zostały przedstawione. Natomiast koincydencja czasowa pomiędzy momentem zbycia mieszkania przy ul. (...) a czasem nabycia domu w Z. silnie przemawia za hipotezą, że nabycie domu nastąpiło za środki pochodzące ze zbycia tego mieszkania. Za hipotezą o pochodzeniu środków na nabycie nieruchomości w Z. od pozwanej przemawia również treść umowy przedwstępnej z dnia 11 grudnia 2013 r. (k. 15), tym bardziej, że w pkt VI tej umowy matka pozwanej potwierdziła otrzymanie kwoty 650 000 zł., a zatem dokładnie takiej samej, za jaką zbyto mieszkanie przy ul. (...) (k. 108). Niewiarygodność zeznań pozwanej w tym aspekcie nakazuje z krytycyzmem podejść również do zeznań pozwanej co do znęcania, którego w stosunku do pozwanej dopuszczać się już wcześniej powód, tym bardziej, że poza zeznaniami pozwanej o takich zachowaniach powoda zeznawali głównie członkowie najbliższej rodziny pozwanej. Z daleko idącym krytycyzmem należy również podejść do zeznań pozwanej i matki pozwanej w co do przebiegu incydentu przy okazji którego powód został zmuszony do opuszczenia domu w Z.. Wersji prezentowanej w tych zeznaniach nie potwierdzają zapisy w karcie informacyjnej leczenia pozwanej (k. 132), z których bynajmniej nie wynika aby uszczerbek na zdrowiu zgłoszony przez pozwaną i stwierdzony przez lekarza był taki, jak to pozwana przedstawiała w zeznaniach. W kontekście powyższego dał sąd wiarę w całości zeznaniom powoda. Wersja powoda, co do pochodzenia środków na zakup domu w Z. – z przyczyn wyżej wskazanych - bardziej zasługuje na wiarę od wersji prezentowanej przez pozwaną i jej matkę. W konsekwencji dał sąd również zeznaniom powoda co do okoliczności, iż nie znęcał się psychicznie ani fizycznie nad pozwaną oraz co do przebiegu incydentu z nocy z 9 na 10 marca 2014 r.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie świadka R. S. na okoliczność transakcji zakupu firmy od pozwanej i dokonanej płatności na jej rzecz, albowiem jest to okoliczność irrelevantna dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie świadków M. i J. B. oraz P.'a – O. M. na okoliczność zamieszkiwania powoda we Francji podczas jego pobytu, przyczyn wizyty powoda i udzielonej mu pomocy, osoby powoda i pozwanej, ponieważ okoliczności, o których świadkowie mieli zeznawać nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 898 § 1 i § 2 k.c., darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Zwrot przedmiotu odwołanej darowizny powinien nastąpić stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu; od chwili zdarzenia uzasadniającego odwołanie obdarowany ponosi odpowiedzialność na równi z bezpodstawnie wzbogaconym, który powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu.

Ocena skuteczności dokonanej przez powódkę odwołania darowizny zależała od ustalenia, czy zachowanie obdarowanej nosiło znamiona rażącej niewdzięczności. Ciężar wykazania tej okoliczności zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał na powódce.

Przepis art. 898 § 1 k.c. nie precyzuje pojęcia niewdzięczności i nie zawiera wskazówek za pomocą których można byłoby sformułować jakieś generalne elementy tej niewdzięczności. O istnieniu lub nieistnieniu podstaw do odwołania darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego decydują w każdym przypadku indywidualne okoliczności danej sprawy, rozważane z uwzględnieniem przyjętych reguł zachowania i zwyczajów panujących w określonych środowiskach społecznych. Wymaga podkreślenia, że nie każda niewdzięczność, ale tylko taka której można przypisać cechę „rażącej”, może być w świetle art. 898 § 1 k.c. podstawą odwołania darowizny. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęciem rażącej niewdzięczności należy rozumieć tylko takie zachowania obdarowanego, które oceniając rzecz rozsądnie, przy uwzględnieniu miernika obiektywnego i subiektywnego, muszą być uznane za wysoce niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę. Rażąca niewdzięczność występuje niewątpliwie w przypadku, gdy obdarowany dopuszcza się względem darczyńcy rozmyślnie nieprzyjaznych aktów, przestępstw przeciwko życiu, zdrowiu, czci albo mieniu, a także gdy narusza obowiązki wynikające ze stosunków osobistych łączących go z darczyńcą lub etyczny obowiązek wdzięczności (wyr. SN z dnia 15.02.2012 r., sygn. akt I CSK278/11, LEX nr 1170209). Wskazuje się jednocześnie, iż znamiona rażącej niewdzięczności nie wyczerpują z reguły czyny nieumyślne obdarowanego, a nawet drobne czyny umyślne, ale niewykraczające, w określonych środowiskach poza zwykłe konflikty życiowe, rodzinne, jak też wywołane zachowaniem się, czy działaniem samego darczyńcy (wyr. SN z dnia 15.06.2010 r., sygn. akt II CSK 68/10, LEX nr 852539).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należało uznać, iż pozwana dopuściła się rażącej niewdzięczności w stosunku do powoda. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że pożycie małżeńskie stron układało się bez istotniejszych zakłóceń. Wskutek problemów finansowych, w które popadł powód, między innymi w celu utrudnienia wierzycielom zaspokojenia się z tej nieruchomości, powód darował pozwanej lokal mieszkalny przy ul. (...). Strony uzgodniły, że za uzyskane ze sprzedaży tego lokalu środki zostanie nabyty dom, w którym obie strony miały następnie zamieszkać. Po zrealizowaniu tego planu, w krótki czas po wspólnym zamieszkaniu stron w nabytym domu pozwana pomiędzy stronami doszło do konfliktu. W trakcie szarpaniny pomiędzy stronami powód opuścił dom, pozwana wymieniła zamki, wezwała policję i oskarżyła powoda o pobicie, a powodowi dalsze zamieszkiwanie w domu uniemożliwiła pozwalając jedynie na zabranie przez powoda jego osobistych rzeczy. Takie zachowanie pozwanej ocenić należy jako rażącą niewdzięczność. Zachowanie pozwanej skutkowało pozbawieniem powoda podstaw egzystencji, a przeprowadzone postępowanie dowodowe nie uzasadnia oceny aby postępowanie pozwanej znajdowało usprawiedliwienie w niewłaściwym zachowaniu się samego powoda. W szczególności pozwana nie wykazała by powód rzeczywiście dopuszczał się wobec niej znęcania fizycznego lub psychicznego, gdyż wcześniejsze niesnaski pomiędzy stronami takiego charakteru nie miały. W tym stanie rzeczy ocenić należy, że powód skutecznie skorzystał z uprawnienia do odwołania darowizny, a w konsekwencji na pozwanej ciąży obowiązek zwrotu powodowi otrzymanej darowizny.

Zgodnie z art. 898 § 2 w zw. z art. 406 k.c. zwrot przedmiotu odwołanej darowizny powinien nastąpić stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Od chwili zdarzenia uzasadniającego odwołanie obdarowany ponosi odpowiedzialność na równi z bezpodstawnie wzbogaconym, który powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu. Obowiązek wydania korzyści obejmuje nie tylko korzyść bezpośrednio uzyskaną, lecz także wszystko, co w razie zbycia, utraty lub uszkodzenia zostało uzyskane w zamian tej korzyści albo jako naprawienie szkody. Zarazem zgodnie z art. 405 kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przedmiotem odwołanej przez powoda darowizny był lokal mieszkalny przy ul. (...). Lokal ten pozwana zbyła – zgodnie z porozumieniem obu stron - za kwotę 650.000 zł. i nie wykazała aby kwotę tej przekazała pozwanemu. Kwota ta została przekazana matce pozwanej, która zakupiła

dom w Z. oraz zawarła z pozwaną umowę przedwstępną sprzedaży tego domu, z której wynika, że pozwana przekazała swojej matce na poczet ceny kwotę 650.000 zł.

Ponieważ zwrot przedmiotu darowizny nie jest możliwy, to zgodnie z art. 405 k.c. pozwana – wobec skutecznego odwołania darowizny – jest zobowiązana zwrócić jej równowartość, a zatem kwotę 650.000 zł. Kwota ta zatem podlegała zasądzeniu na rzecz powoda od pozwanej o czym orzeczono w pkt I sentencji na podstawie wyżej powołanych przepisów.

O kosztach procesu orzeczono w pkt II sentencji na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. zasądzając od przegrywającej proces pozwanej na rzecz wygrywającego proces powoda kwotę odpowiadającą wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu powoda powiększoną o podatek od towarów i usług.

O ściągnięciu od przegrywającej proces pozwanej opłaty od pozwu, od której uiszczenia powód został zwolniony orzeczono w pkt III sentencji na zasadzie art. 113 ust. 1 u.k.s.c.